

Münüsoğlu, Hasan (2020). "Rumların Yerel Bir Süreli Yayını: İmroz Dergisi (1947-1955)". *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*. S. 7, s. 87-105.

RUMLARIN YEREL BİR SÜRELİ YAYINI: İMROZ DERGİSİ (1947-1955) A JOURNAL OF GREEK MINORITY IN TURKEY: İMBROS (1947-1955)

Arş. Gör. Dr. Hasan MÜNÜSOĞLU*
Ankara Üniversitesi
munusoglu@ankara.edu.tr

Öz

İmroz (Gökçeada) Ege Denizi'nin kuzeyinde yer alan Türkiye'nin en batı noktası ve en büyük adasıdır. Atinalılar, Bizans, Osmanlı Devleti hakimiyetlerinden sonra ada 1912 yılında Yunanistan'a geçmiş ve 1923 yılında Lozan Antlaşmasıyla Türkiye'ye bırakılmıştır. O tarihlerde nüfusunun neredeyse tamamı Rum-Ortodoks olan İmroz, Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanan her sorundan olumsuz şekilde etkilenmiştir. Ancak Türk-Yunan ilişkilerinin görece sakin olduğu bir dönemde, 1947-1955 yılları arasında, Adalılar Yunanca *İmroz- Aylık Ansiklopedik Dergi* isimli bir yerel yayın çıkarmışlardır. Edebiyattan ada folkloruna, Hıristiyanlıktan ve kutsal dönemlerden adanın antik tarihine kadar birçok konu dergide yer almıştır. Bu çalışmada, İmroz Dergisi temel alınarak, kırsal bir adanın gündelik yaşamı panoramik bir şekilde sunulacak ve tarihsel süreç dikkate alınarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gündelik yaşam, İmroz, Gökçeada, Rumlar, İmroz Ansiklopedik Dergi.

* ORCID: orcid.org/0000-0002-6971-3901

Abstract

İmbros (officially changed to Gökçeada in 1970) located north of the Aegean Sea is the largest island and the westernmost point of Turkey. After the First Balkan War, İmbros became a part of Greece in 1912. Although the population was entirely Greek, the island was given to Turkey by Treaty of Lausanne in 1923. After that all political problems between Turkey and Greece has negatively affected on İmbros. However, at a time, when Turkish-Greek relations were relatively quiet, İmbriotes published a journal in Greek from 1947-1955, which is the Journal of İmbros (İmroz: Aylık Ansiklopedik Dergi). The journal contained different issues including literature, folklore, Christianity, festivals and the ancient history of the island. This paper analyzes everyday life, the tradition of a rural island community through the journal.

Keywords: Daily life, İmbros, Gökçeada, Greeks of İmbros, The Journal of İmbros, Romioi.

Giriş: Ege’de Kendi Halinde Bir Ada “İmroz”

İmroz, şimdiki ismiyle Gökçeada, Ege Denizi’nin kuzeyinde bulunan Semadirek (Samothraki) ve Limni (Limnos) adalarına komşu idari olarak Çanakkale’ye bağlı volkanik bir adadır. Bu stratejik konumu yüzünden ada tarih boyunca siyaseten önemli olmuştur. Ada, Atinalıların, ardından Roma İmparatorluğu’nun hâkimiyetine geçmiştir. Roma’nın ikiye ayrılmasından sonra Bizans hâkimiyetinde kalmış ama sonrasında Venedik ve Cenevizlilerin elinde bulunmuştur. 1453 yılında ise Osmanlı Devleti’nin egemenliğine geçmiştir ve dört yüz yılı aşkın bir süre bu hâkimiyet devam etmiştir (Çağaptay, 2012: 34-49). 1912 yılına gelindiğinde ada Yunanistan’ın eline geçmiştir. 1914 yılında ise Büyükelçiler Konferansı’nda Bozcaada (Tenedos) ile birlikte İmroz’un yönetimi Osmanlı Devleti’ne devredilmiş olmasına rağmen, Yunanistan adalardan çekilmemiştir. Bununla birlikte Birinci Dünya Savaşı sırasında fiili olarak İngiltere tarafından kontrol edilmeye devam etmiş, uygulanmayan Sevr Antlaşmasında da Yunanistan’a “resmen” verilmesi kabul edilmiştir (Macar, 2014: 369).

Dünya Savaşı’nın ardından, Kurtuluş Savaşı’nda ana karada birçok bölgenin askeri zaferlerle kazanılmış olması, yeni kurulmakta olan Türkiye için yeterli olmamış, savaş sonrası Lozan görüşmelerinde, İmroz önemli bir gündem maddesi olmuştur. Lozan görüşmelerinde Türkiye, İmroz’un sahip olduğu stratejik konumunu ön plana çıkartarak, Ada halkının Rum ve Ortodoks olmasının, adanın ana karanın bir uzantısı olduğu gerçeği karşısında bir öneminin olmadığını belirtip, adanın

Türkiye'nin bir parçası olduğu konusunda ısrarcı olmuştur (Lozan Antlaşması, 2001: 99-113). Uzun tartışmaların ardından ada çeşitli imtiyazlar tanınarak ve yine Lozan Antlaşması'yla karara bağlanan nüfus mübadelesi kapsamı dışında bırakılarak Türkiye'nin siyasi sınırlarına dâhil edilmiştir. Yunanistan askeri birliklerinin 15 Eylül 1923 günü İmroz'dan ayrılmasının ardından Türk yetkililerin 4 Ekim günü resmi olarak yönetimi devralmasıyla ada Türkiye'nin parçası haline gelmiştir (Alexandris, 2012: 151-169).

Bu çalışmada, adanın Lozan Antlaşmasıyla Türkiye sınırlarına dâhil edildikten sonraki süreç kısaca özetlenecek ve ardından *İmroz Dergisi* temelinde kırsal bir adanın gündelik yaşamı panoramik bir şekilde sunulacak ve tarihsel süreç dikkate alınarak değerlendirilecektir.

1. Lozan Antlaşması Sonrasında İmroz

İmroz halkının neredeyse tamamının Rum-Ortodoks olması sebebiyle Yunanistan ve diğer devletlerin talepleri sayesinde Lozan Antlaşması'nda buraya idari ve siyasi alanlarda çeşitli ayrıcalıklar tanınmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: adanın idari yöneticisi/ belediye başkanı adalı olacak, güvenlik ve zabıta görevlileri adalı Rumlardan oluşacak, eğitimde Yunanca/Rumca serbest bırakılacaktır. Bu koşulların yer aldığı Lozan Antlaşması'nın 14. Maddesi şu şekildedir:

“Türkiye egemenliği altında kalan İmroz ve Bozca Adaları, yerel yönetim ve kişi ve malların korunması konusunda, yerli elemanlardan oluşan ve müslüman olmayan yerli halka her bakımdan güven verici özel bir yerel yönetimden yararlanacaktır. Bu Adalarda güvenlik ve düzen, yukarıda sözü geçen yerel yönetim eliyle yerli halk arasından toplanan ve yerel yönetimin emrinde bulunan bir polis tarafından sağlanacaktır.”

Ancak ada ile ilgili işleyiş Antlaşmada belirlendiği gibi gerçekleşmemiştir. 1927 yılında alınan bir kararla adanın statüsü ilçeden nahiyeye düşürülmüştür (Alexandris, 2012: 176). Böylelikle, adada yerel mahkemeler gibi önemli kurumlar kaldırılmış ve bu yüzden de insanlar resmi işlerini halletmek için Çanakkale'ye gitmek zorunda kalmışlardır. Dönemin ulaşım koşulları düşünüldüğünde (aynı şey bugün de geçerlidir) bu oldukça zahmetli bir durum haline gelmiştir.

Bununla beraber adada verilen eğitimle ilgili çok önemli bir değişiklik de yapılmıştır. Bu değişikliğe göre adada eğitim Türkçe olacak, Yunanca eğitim ancak ders saatleri dışında ve ders ücreti halk tarafından karşılanmak koşuluyla yapılabilecekti (Macar, 2014: 375). Karar, adada verilen eğitimi derinden etkiledi. Bu uygulama 1951 yılına kadar devam etti.

1930'lu yıllara gelindiğinde Ankara-Atina ilişkilerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Savaş sonrası yoğun şekilde yaşanan gerilimler yerini hızlı bir şekilde ikili ilişkilerde iyileşmeye bırakmıştır. 10 Haziran 1930 tarihinde imzalanan Ankara Sözleşmesi, 29 Ekim 1930 günü Elefterios Venizelos'un Cumhuriyet Bayramı'nı Mustafa Kemal ile birlikte izlemesi ve ardından imzalanan antlaşmalar önemli aşamalardı (Demiröz, 2007: 14). Adanın anakarayla ticaretin artması, ekonomik bir rahatlık sağlarken, Amerika'ya göç etmiş bazı adalıkların dönüşlerine izin verilmesi de bir başka gelişmeydi. Bu ve benzeri gelişmeler adadan insanların göç etmesini de azaltmıştı.

Böylesi, görece sakin bir ortam hâkimdi 1940'lar İmrozuna. O dönemde yaşanan en büyük olay, hiç kuşkusuz binlerce yıllık insanlık tarihi içerisinde büyük bir etkiye sahip olan II. Dünya Savaşı'nın meydana gelmesiydi. Türkiye bu savaşa fiili olarak girmemiş olsa bile, etkilerini kapısında görüyordu. Öyle ki Yunanistan'ın önce İtalya sonra Almanya tarafından işgal edilmiş olması, insanlık trajedilerinin yaşanmasına sebep olmuştur. Yunanistan'da yaşanan açlık bu trajedilerin en büyüğüydü (Tağmat, 2016). Bu sürecin adaya da yansımaları olmuş, Yunanistan'dan insanlar ve İngiliz askerler İmroz'a kaçmışlardır (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA) /030/10/55/365/21). Ancak ne yazık ki bu konuda daha ayrıntılı bir çalışma henüz yapılmış değildir.

2. Ada'nın Sesi: İmroz- Aylık Ansiklopedik Dergi

Bu çalışmaya konu olan *İmroz-Aylık Ansiklopedik Dergi* (*Τμβροσ Μηνιαίο Εγκυκλοπαιδικό Περιοδικό*), İkinci Dünya Savaşından sonra 1947 yılında yukarıda özetlenen bir tarihsel arka planın ardından yayın hayatına başlamıştır. Dergi bir taraftan ada yaşantısından haberler verirken, diğer taraftan sağlıktan tarımsal faaliyete kadar yaşamı kolaylaştırıcı ve faydalı bilgiler aktarmaktaydı. Bir başka önemli işlevi de dergi sayesinde memleket hasreti çeken, yurtiçinde ve dışında yaşayanlar arasında bir ilişki ağı kurmak ve böylelikle herkesin ortaklaşabileceği bir kamusal mecra yaratmaktı (Kseinos, 2005). Bu bakımdan dergi "yerel bilgi" ekseninde şekillenen bir iletişim ağı oluşturacaktı.

Böylesi bir dergiyi, İmroz gibi, taşra sayılabilecek, bir adada çıkarmak oldukça zor olmuştur. Bu yüzden dergi, İstanbul'daki Rum cemaatinin desteğiyle İstanbul'da basılabiliştir. İmroz dergisinin tıpkıbasımını sağlayan Giorgos Kseinos'un aktardığına göre, derginin yayın hayatına başlaması da hemen gerçekleşmedi. Zamana yayılan derginin çıkartılma sürecinde İstanbullu gazeteciler olan Nikos Palaiopoulos ve Vasilis

Anagnostopoulos'un teşvikleri ve teknik konulara verdikleri destek çok önemliydi. Dergi'nin sahibi ve yayın yönetmeni Aleksandros Zafeiriadis, yazı işleri müdürü Athanasios Sporos'tu. Dergi İstanbul'da basılacak olmasına rağmen merkezi, bir dönem Türkiye'nin en büyük köyü olan Dereköy'dü (Yunanca ismi Shoinoudi).¹ Dergi çıkarılma kararı, isimleri yukarıda zikredilen Palaiopoulos ve Anagnostopoulos'un 1946 yılında adayı ziyaretleri sırasında bir araya geldikleri genç İmrozlularla birlikte alınmıştır. Ancak derginin ilk basımı, bir yıl sonra, 1947'de gerçekleşebilmiştir (Kseinos, 2005: 17). Böylelikle adanın ilk süreli yayını olan *İmroz-Aylık Ansiklopedik Dergi* kesintiler yaşayarak devam ettireceği 8 yıllık yayın hayatına başlamıştır.

Derginin içeriğine gelecek olursak, kültürel, ekonomik ve dinsel yayınlar yapıldığı görülmektedir. Başlıca temalar şu şekildedir: Tarım, hayvancılık, adada üretilen ürünlerin fiyatları, sağlık, Antik Yunan ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerine ait ada hakkında tarihsel bilgiler, ölüm, vaftiz ve evlilik haberleri bunlar arasında sayılabilir. Bunlarla birlikte, adadaki, dinsel yaşam, eğitim hayatı İstanbul'da ya da başka ülkelerde yaşayan İmrozlulara dair haberleri ve yazıları dergide sıkça görmek mümkündür. Diğer taraftan çok önemli olaylar dışında, güncel siyasetin dergi sayfalarında kendisine çok yer bulamadığını da belirtmek gerekir. Bunun sebebi elbette ada halkının siyasetle ilişkisi olmaması değildir. Bu konuyu, yazının ilerleyen bölümlerinde, dergide yer alan siyasal konulara temas edince tartışmak yararlı olacaktır. Bu çerçevede önce dinsel yaşamla ve ilişkili olduğu kutlamalarla adanın gündelik yaşamına başlanabilir.

3. Adada Dinsel Hayat

Din kültürel evrensel bir olgu olarak toplumsal organizasyonların temel yapılarından biridir (Gezon ve Kottak, 2016: 170-171). Bu sebepten ötürü pek çok sosyal bilimci toplumları anlamak için dinsel inançlara ve pratiklere yönelmişlerdir. Bu konuda Emile Durkheim, Max Weber, Sigmund Freud, Claude Levi-Strauss gibi isimler toplumu, kurumlarını ve işleyişlerini anlamak için din konusuna odaklanmıştır.

Bir toplumun dinsel yaşantısına dair göstergeler pratiklerinde ve dinsel mekanlarında ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan İmroz açısından kiliseler, şapeller ve ritüeller birer gösterge olarak okunabilir. Meliton Karas (2012: 62) 1930 yılında adada 9 manastırın, 8 kilisenin, 280 kır kilisesinin (şapel), 1951 yılında ise 10 kilise ve 232 kır kilisesinin

¹ Dereköy'ün nüfusu 1935 yılında 1989 iken 2000 yılında bu sayı 196'ya düşmüştür. İmroz'un nüfus değişimi hakkında bir çalışma için bkz. Özözen Kahraman, 2005.

bulduğunu belirtir. Bu dinsel mekânların her biri farklı Hıristiyan Aziz ve Azizelerine adanmıştır. Adalı Rumların anlatımlarına göre bu mekânların yapımında rüyalarla gönderildiğine inanılan mesajlar, adaklar etkili olmuştur. Bu bakımdan dinsel mekanlar sayesinde adanın fiziki ortamının kutsallaştırıldığı söylenebilir. Bu mekanların kutsallık atfedilen kişilerle ilişkilendirilmesi, olası kötü güçlere karşı bir koruma yöntemi olduğunu da göstermektedir.

Dinsel mekân sayısı bu kadar çok olmasına rağmen, günümüzde dahi hala büyük bir kısmı İmrozlular tarafından ziyaret edilmekte, belirli günlerde ibadet yapılmaktadır. Anlaşılacağı üzere, ada hayatında din temel belirleyendir.² Bu sebeple her kutsal dönemde dergide o kutsal dönemi ele alan ayrıntılı yazılara yer verilmiştir. Bunların başında İsa Peygamberin doğumu olan *Hristougenna*, Çarmıha gerildiği ve dirildiğine inanılan dönem olan *Paskalya* ve Meryem Ana'nın ölümünün, Tanrı'ya kavuşması olarak kutlanıldığı 15 Ağustos *Panagia Meryem Ana Yortusu* yer almaktadır. Bu konular her yıl yeniden ve yeniden okuyucularla paylaşılmış, anlatılara yer verilmiş, geçmiş bayramlar zikredilerek, grup belleğinin canlı tutulması sağlanmıştır. Emile Durkehim'in belirttiği gibi ritüeller toplumsal grup otoritesinin gösterildiği en uygun ortamlardır. Bu yüksek bir duygusal hal olan "çılgınlık" ve "kolektif köpürme" sayesinde mümkün olur (Morris, 2004: 195). Böylesi "kolektif köpürme" meydana gelen eğlenceler esnasında farklı köylülerin birbirleriyle yaptıkları, bir nevi mahalle kavgası diyebileceğimiz olaylar dahi, biraz da mizahi şekilde dergide yer almıştır (İmroz Dergisi, 1951/ 51-52: 37-38).

Bu konuda dikkat çekici folklorik yazılardan bir tanesi, Paskalya döneminde yayımlanan yumurtanın kırmızıya boyanması geleneğine yönelik Suriye, Kapadokya ve Malta kaynaklı anlatıları ele alan yazıdır. Suriye anlatısına göre İsa Peygamber Golgota Tepesi'nde çarmıha gerildikten sonra öğrencilerinden Yannis yanı başındayken bir çocuk oraya yumurta ve ekmek satmaya gelir. Bunların onların acısını azaltacağını söyler. Yannis de bir yumurta alır ve İsa Peygamber'in kanıyla yumurtayı boyar. Daha sonra on bir yumurta daha alır ve onları da boyayarak, peygamberin diğer öğrencilerine dağıtır. Böylelikle kırmızı yumurta Paskalya'nın bir simgesi ve çarmıha gerilen İsa Peygamber'i hatırlatan bir unsur olarak kültürel dokuya işlenir (İmroz

² İmrozluların dini tutumları cumhuriyetin ilk yıllarında Vilayetler Mahalli İşler Genel Müdürü Nazif Bey tarafından 1928 yılında yazılmış olan bir raporda da geçmektedir: "Ahali kamilen mütediyyin ve mutaassıptır. Bütün adada kilise ve manastır adedi yüz kırktan fazladır. Adat ve ananat-ı diniyeye fevkalade riayetkardırlar", Çapa, 2017: 98.

Dergisi, 1951/46-48: 177-178). Bu anlatı dinsel inanışın köklerine dair cevap niteliğiyle, bir pratiğin mantığını oluşturmasını örneklemektedir. Ayrıca Paskalya'nın Büyük Haftası boyunca, yani İsa Peygamberin yakalanıp dirilmesine kadar ki sürecin gün gün anlatımına da yer verilmiştir. İncil'de yer alan bu anlatı, ritüellerle icra edilmekte, yaşananlar tekrar canlandırılmaktadır. Bu yönüyle anlatı Büyük Hafta'nın temelini oluşturmaktadır.

Bir başka dinsel tema ise 15 Ağustos Meryem Ana Yortusuyla ilgili bilgilendirme yazılarıdır. 15 Ağustos ayın dönemi (ki bu dönem 14 Ağustos günü kurban töreniyle başlayıp, 16 Ağustos günü *Panagia Bolemi* kilisesindeki ayinle biter)³ İmrozlular açısından kendi kimliksel özgüllüklerini sergiledikleri bir dönem olması bakımından biriciktir. Bu büyük ayin için yalnızca büyük baş hayvan kurban edilebilir. Bu da bir "pagan" geleneğine yaslandığı gerekçesiyle kilise tarafından bir dönem kabul görmemiştir. Ancak, antropolojik araştırmaların gösterdiği üzere yaşanan/uygulamadaki din (heterodoksi), din kurumları (ortodoksi) tarafından kolay şekilde değiştirilememektedir. Buradan hareketle, bir ada olmasının da getirdiği coğrafi yalıtılmışlığın katkısıyla, adada Ortodoks Hıristiyanlığın içerisinde heterodoks (halk inancı) yapı geçmişten günümüze süregelmiştir.⁴

Bu dinsel günlerle ilgili yazılar, adada yaşayanlar için belki çok büyük bir öneme sahip olmayabilir. Çünkü yaşamlarının pratikleri içerisinde ve ibadet olarak yerine getirmektedirler. Ancak adadan uzakta yaşayan İmrozlular açısından iki önemli etkiye sahiptir. Birincisi, bu yazılar vasıtasıyla ada geleneğinin uzaktaki hemşeriler tarafından öğrenilmesi ve/veya bilgilerin tazelenmesidir. Dinsel inançlar, pratikler, gelenekler, düşünceler ve ilişki ağları kültürel örüntülerin aktarılması noktasında önemlidir. Çünkü kültürlenme süreci, formel bir eğitim sürecinden farklı olarak, gündelik yaşam içerisinde aktarılır ve içselleştirilir. Dolayısıyla kültür örüntüleri aidiyet hisseden insanın yaşantısında "doğal" ve "içkin" unsurlar olarak yaşanmaktadır. Diğeri ise, gurbetçilerin, bu yazılar sayesinde memleketlerine dair olan hissiyatlarının ve belleklerinin harekete geçmesini sağlamasıdır. Bu

³ 15 Ağustos Panagia ayini günümüzde de İmrozlular için yalnızca kutsal bir zaman olarak değil aynı zamanda hemşerileriyle buluşmak için önemli olmaya devam etmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar için bkz. Tsimouris., 2008; Birkalan Gedik, 2010; İmrozlu bir bireyin genel anlamıyla Ağustos dönemine içeriden bir bakış olarak bkz. Xristoforidis, 2013..

⁴ Antropolojik açıdan ortodoksi, büyük gelenek haline gelmiş, bir iktidar ekseninde meşru olarak kabul edilen egemen söylem ve kurumlaşmış inançtır. Bunun dışında kalanlar ise o sistem içerisinde heterodoksi olarak değerlendirilir. Süreyya Su, 2003: 646-648.

noktadan hareketle, *İmroz Dergisinde* oldukça önemli bir yer tutan bir diğer konuya, ada dışında yaşayan “gurbetçi adalılara” gelinebilir. Bu göçmen adalılarının en az bir mektubu neredeyse derginin her sayısında yayımlanmıştır. Mektupların ortak özelliği ise tahmin edileceği gibi sıla hasreti, yani nostaljidir.⁵

4. Göç, Sıla Hasreti, Gelenek

Bu konuda, dergide yayımlanan Yunanistan’ın Semadirek adasında yaşayan bir İmrozlunun 20 yıl aranın ardından kızıyla birlikte adaya gitme hikâyesi oldukça çarpıcıdır. Semadirek adası İmroz’un hemen yanında bulunan, görece yakın bir mesafede ve çıplak gözle İmroz’un görülebildiği bir konumdadır. Ancak o tarihlerde, günümüzde de olduğu gibi, Semadirek adasından İmroz’a yasal yollarla doğrudan ulaşmak mümkün olmuyordu. Öncelikle Dedeagaç’a (Aleksandropoli) gemiyle gidip oradan karayoluyla sınırı geçmek gerekiyordu. Adaya ulaşım burada kalmıyor, yabancı pasaporta sahip kişilerin, adaya gitmek için Türk hükümetinden izin almaları da gerekiyordu. İşte bu ulaşım sürecini tamamlayan adalı yazar, önce izin işlemleri için İstanbul’a gitmiştir. Burada bir taraftan uzun yıllardır görmediği akrabalarıyla görüşürken diğer taraftan da izin işlemlerini gerçekleştirmeye çalışmıştır. İzin için başvurusuna dair duyduğu tedirginliği ise olumlu sonuç çıkana kadar devam etmiştir. Ancak izin kâğıdı eline geçince hem bir rahatlama yaşamış hem de tedirginlik yerini uzun süredir gitmediği memleketinin heyecana bırakmıştır. Gemide adaya doğru ilerlerken bunun bir rüya olup olmadığından emin olamadığını söyler yazar. Adada geçirdiği bir ayın ardından vatanını tekrar görmesine ve “aziz topraklarına” ayak basmasına izin verdiği için Tanrı’ya şükranlarını sunarak mektubunu tamamlamıştır (Georgiou, 1955: 81).

Buna benzer hikâyeler dergide çokça bulunmaktadır. Hepsi aşağı yukarı aynı eksende olup, memleketlerine duydukları hasret, anılardan kaynaklı özlem dile getirilmektedir. Bu duygusal hikâyelerin diğer boyutundaysa, aslında tarihsel olaylardan kaynaklanan ve uzun yıllar sürecektir olan çeşitli sorunlar yer almaktadır. Bunlar, önce Yunanistan’ın adayı ele geçirmesi, ardından Birinci Dünya Savaşı ve sonra Kurtuluş Savaşı sürecinde adanın siyasal dönüşümü ve bunun ardından yaşanan vatandaşlıktan çıkarmalar ve adanın ziyaretinin kısıtlanmasıdır.

Savaşlar sonrasında Yunanistan ile iş birliği yapanların ve adadan kaçanların büyük bir kısmı alınan kararlarla vatandaşlıktan çıkartılmışlardır. Bunların listeleri önce *Resmi Gazete*’de ardından *İmroz*

⁵ Nostalji- ev hasreti hakkında geniş bir inceleme için bakınız, Boym, 2009.

Dergisinde yayımlanmıştır. 1930’larda Yunanistan ile yaşanan iyi ilişkiler neticesinde mübadiller dâhil olmak üzere yabancı pasaportluların adayı ziyaretleri de kolaylaştırılmıştı. Ancak izine tabii olan bu ziyaretler yalnızca adanın merkeziyle sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla adayı ziyaret eden bir İmrozlu köyünü ziyaret edemiyor, yalnızca merkezde ve en fazla 3 ay bulunabiliyordu. Bu sebeple adanın ziyareti çok zahmetli bir uğraşa dönüşebiliyordu. Bununla ilgili olarak dergide ülke dışında yaşayanların sitemlerini görmek de mümkündür.

Bu konu o kadar önemliydi ki, 1 Aralık 1953 tarihinde İmroz ve Bozcaada Metropolit Meliton, Başbakan Adnan Menderes’e bir mektup dahi yazmıştı (BCA/030/01/133/866/10).

“Ekselans Adnan Menderes” şeklinde bir hitapla başlayan üç sayfalık mektupta, Metropolit, İmrozla beraber Bozcaada’yı da katarak, adadan birçok kişinin Amerika, Afrika, Avustralya, Yunanistan gibi ülkelerde akrabalarının olduğunu, ancak adaların İkinci Askeri Yasak Bölge olduğu için, vatandaşlıklarını yitiren bu kişilerin hala hayatta bulunan ve köylerde yaşayan ana-babaları ve akrabalarını ziyaret edemediklerini söyler ve şöyle devam eder:

“Bu memnuiyet [yasaklama] adalarımızın iktisadî vaziyetine de tesir etmektedir. Zira yabancı memleketlerde bulunan adalarımızın ekserisi çok zengin olduklarından ve memnuiyet refolunur [ortadan kaldırılır] ve memleketlerini ve akrabalarını ziyaret için köylerine geldiklerinde memleketimize döviz getireceklerine ve fakir akrabalarına nakdî yardımlarda bulunacaklarına ve çok paralar sarfederek köylerinde umumi menfaata hadim eserler vucüde getireceklerine şüphe yoktur.

Binaenaleyh, Askerî Yasak Bölge sebebiyle adalarımız bu menfaatlardan da mahrum olmaktadır” demektedir.” (BCA/030/01/133/866/10)

Yani bu kısıtlama adaya olası bir ekonomik katkıyı da engellemektedir. Bu konudaki talep Eylül 1951’de adayı ziyaret eden Cumhurbaşkanı Celal Bayar’a da iletilmişti (İmroz Dergisi, 1951/46-48: 177-178). Metropolitin mektubu ile Celal Bayar’ın ziyareti arasında geçen iki yıllık zaman dilimi dikkate alındığında bu konuda pek bir gelişmenin yaşanmadığı söylenebilir.

Derginin sayfalarında yer alan bir başka konu da adadan gidenlerin kimliklerine, geleneklerine yabancılaşmaları endişesidir. Özellikle derginin 28. sayısındaki bir yazıda, İstanbul’da çalışma hayatına katılan genç kızların kılık kıyafetlerinden davranışlarına kadar orada uğradıkları değişim ve özendikleri yaşam tarzıyla kimliklerinden

uzaklaşabileceği belirtmektedir. Dolayısıyla yazı, göç etmiş kızlara bu konuda temkinli olmayı önermektedir (İmroz Dergisi, 1951/28: 79). Göç olgusu, yerel kültür için zorunluluk olsa bile, değişim açısından bir endişe sebebidir. Özellikle tarımsal ekonominin baskın olduğu ve döngüsel bir zaman dizgesinin takip edildiği kırsal kültürlerde, değişim yavaş ve çoğunlukla hissedilmez şekilde gerçekleştiği için, farklı bir ortam ve ilişki ağlarına sahip şehirlere göçen grup mensuplarının, göç ettikleri yerin etkisinde kalarak değişecekleri ve kültürlerinden uzaklaşacakları endişesi vardır. Bunun uzun vadeli etkisi, yerel kültürün, bu “göçmenlerin” etkisiyle değişime uğrayarak “aslından” uzaklaşacağı düşüncesidir. Bu da toplumsal bağlamda aile, akrabalık, dinsel cemaat gibi kurumların sistemlerinin değişimine, kültürel bağlamda bir çatışmanın olası hale gelmesine sebep olmaktadır. Dolayısıyla uzun vadede toplumsal bir kaos ortaya çıkabilir ve toplumsal organizasyonda sıkıntı meydana gelebilir. Oysa toplumsal organizasyonları sağlam kılan unsur onların bireyler arasında kurduğu “kosmos” yani düzendir. Bunun zarar görmesi, toplumsal organizasyonun varlığı için tehlikelidir.

5. Adalılar, Eğitim ve Siyaset

96

Adadan ilk göçler henüz savaşlar yaşanmadan çok önce, Osmanlı İmparatorluğu Döneminde başlamıştı (Tansuğ, 2012). Bu göçlerin temel sebebi ise ekonomikti. Adanın tarıma ve hayvancılığa yaslanan kısıtlı ekonomisi karşısında bazı insanlar çareyi Afrika dâhil Yunan-Ortodoks nüfusun bulunduğu başka memleketlere gitmekte bulmuştu. Oralardaki kazançlarından gönderdikleri paralarla, hem geride bıraktıkları ailelerinin geçimlerini sağlamışlar hem de çocuklarının eğitimlerini sürdürmelerine yardımcı olmuşlardır. Bunlara ek olarak, göçmen işçiler, bağışlarıyla adada eğitimin yaygınlaşması ve yeni okulların yapılmasında önemli rol oynamışlardır.

Eğitim konusu adanın tarih yazımında önemli bir yere sahiptir.⁶ Bir ada olmanın kısıtlılığına rağmen eğitim için büyük çabalar sarf edilmiş ve karşılığı da alınmıştır. Adada eğitimin gelişmesi özellikle 1772-1851 yılları arasında yaşamış olan Adalı din adamı Kutlumuşlu Bartholomeos’un girişimleriyle başlamıştır. Adanın ve ada insanın gelişiminin ancak sistematik bir eğitimle mümkün olacağına inanan Bartholomeos, bu amaçla okullar açmış, adada bulunduğu süre zarfında eğitim vermiştir. (Mustoksidis ve Bartholomeos, 2010: 211-213) Bir din

⁶ Adanın eğitim tarihine yönelik ayrıntılı bir kaynak için bkz. Boutaras, 2013 ve Boutaras, 2012.

adamı olmasının da katkısıyla etkisinin büyük olduğu, insanları ikna etmesinin kolay gerçekleştiği söylenebilir. Ancak yaşanan siyasi gelişmeler neticesinde adanın eğitim hayatında derin kırılmalar yaşanmıştır. Bunlardan ilki, yukarıda da bahsi geçen, 25 Haziran 1927 tarihinde yayımlanan 1151 sayılı kanunun 14. Maddesiyle yapılan değişikliktir (Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanun, 1927). Bu kanun maddesiyle adada eğitimin Türkçe, ücretsiz ve “ladini” olduğu belirtilmiş ve çocuklarına kendi dinini ve dilini öğretmek isteyen veliler, ücretlerini kendileri karşılamak şartıyla Bakanlığın denetiminde çocuklarının ders almalarını sağlanması karara bağlanmıştır. Özetle adada Yunanca eğitimin kaldırılması, ada halkı tarafından tepkiyle karşılanmıştır (Alexandris, 2012: 172). Bunun üzerine eğitim için bir kısmı İstanbul’a bir kısmı ise Yunanistan’a olmak üzere göçlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Bunlardan bazıları ise, daha sonra tekrar adaya dönmemiştir. Başka bir ifadeyle “14. Maddeyle verilen 14. Maddeyle geri alınmıştı.”

Bu süreç 1951 yılına kadar böyle devam etmiştir. Çok partili döneme geçilip, Demokrat Parti’nin iktidar olmasının ardından 12 Şubat 1951 tarihinde bu 14. Madde yürürlükten kaldırılmıştır.⁷ Böylelikle adada Yunanca eğitim tekrar başlamıştır. *İmroz Dergisi*’nin 44-45. sayılarında adalılar bu sorunun çözülmesinden duydukları memnuniyeti ilk sayfalarında vermiş, hükümete ve Çanakkale milletvekillerine şükranlarını iletmişlerdir. Eğitim sorununun tarihinden bahsettikleri sayfalarda ise 1950 seçimleri sayesinde bunun gerçekleştiği söylenmiştir (İmroz Dergisi, 1951/44-45: 137139). İşte bu noktada, *İmroz Dergisi*’nin siyaseten renk verdiği yegâne dönemin de bu süreç olduğunu belirtmek gerekir.

Yayımlanmaya başladığı 1947 yılından itibaren siyasete mesafeli duran, konumunu belli etmeyen dergi, 1950 yılında Celal Bayar’ın Cumhurbaşkanı seçilmesinden duyduğu mutluluğu, seçimi takip eden ilk sayının ilk sayfasında “*Cumhuriyetimizin Yeni Cumhurbaşkanı Ekselansları Celal Bayar*” başlığıyla çıkmıştır (İmroz Dergisi, 1950/34-36: 169). Ardından Eylül-Ekim sayısında da Cumhuriyetin kuruluş yıl dönümüne istinaden Atatürk’ün ve Celal Bayar’ın fotoğrafları yan yana verilmiş, Türkiye’nin Büyük Ebedi Lideri (Μέγαν Αιώνιον Αρχηγόν της Τουρκικής Πατρίδος) olarak, Mustafa Kemal Atatürk selamlanırken, yazı “Yaşa Türkiye Cumhuriyeti! Yaşa Cumhurbaşkanı Celal Bayar! (Ζήτω η

⁷ Bu Kanun 1964 yılında yeniden uygulamaya konulmuştur.

Τουρκική Δημοκρατία! Ζήτω ο Πρόεδρος Τζελάλ Μπαγιάρ!) ifadeleri yer almıştır (bkz. Ek 4).

İmrozlular için yeni bir başlangıç olan bu dönemin heyecanını duymaları boşuna değildi. Celal Bayar'ın cumhurbaşkanı olmasının ardından adayı ziyaret etmesi, adanın çeşitli sorunlarıyla ilgilenmesi ve bir kısmının çözüme kavuşması bu sevgiyi pekiştirmiştir.

Sonuç

İmroz Dergisi'ni iki zamansal düzeyde değerlendirmek mümkündür. Birincisi onun yayımlandığı zaman dilimi içerisindeki aktüel niteliğiyle, diğeri de günümüzden geriye bakarak tarihsel bir belge niteliğiyle.

İmroz Dergisi yayımlandığı dönem itibariyle, uluslararası siyasetin sakinleştiği II. Dünya Savaşı sonrasına rast gelmekte, dış siyaset açısından görece sakin, gündelik pratiklerin rahatça yapıldığı, Türk-Yunan ilişkilerinin iyi olmasının adaya olumlu yansımalarının olduğu, çok partili döneme geçişle birlikte, özellikle eğitimde yaşanan olumsuzlukların büyük oranda giderildiği bir zaman olduğu söylenebilir. Derginin yayımlanabilmesinin bu durumla alakalı olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır.

Dergi içerdiği konular bakımından ada sakinlerini bilgilendiren bir yöne sahip olmasının yanında, adanın dışında yaşayan gerek İstanbul gerekse başka ülkelerdeki İmrozluların memleketleriyle ve dolayısıyla dinleri ve kültürleriyle olan bağlarının sürdürülmesi gibi bir misyonu olduğu da söylenebilir. Gurbetçilerin mektuplarının yayımlanması, ritüellere ve inanışlara yer verilmesi bunun göstergeleridir.

Tarihsel bir belge niteliğiyle değerlendirildiğinde de dergi, İmrozluların kolektif belleğinin taşıyıcı bir unsuru olarak görülebilir. Dergide yer alan anlatıların, evlilik, ölüm gibi haberlerin, az sayıdaki fotoğrafların hepsi tarihsel bir belge niteliğindedir. Ancak bütün sayıların tıpkıbasımlarının yapılmış olması, onları bir belge olmaktan çıkarıp, kolektif belleğin anımsatıcıları haline getirmekte, dolayısıyla arşivlerin arasında kalmasını engellemektedir. Günümüz dünyasında bellek üzerine araştırmaların artması, toplumun ve bireylerin, hızla geçip giden zaman karşısında bir tutunma unsuru olarak kolektif belleğe sarılmalarından ileri gelmektedir. Dünyanın farklı ülkelerinde dernekler ile grup kimliğini yaşatan İmrozlular için de bu geçerlidir.

Az sayıda insanın çabasıyla ancak 1955 yılının Nisan ayına kadar çıkabilen derginin herhangi bir not düşülmeden, sessiz sedasız bir şekilde Paskalya ağırlıklı son sayısıyla yayın hayatını noktalaması ise dikkat çekicidir. Uzun yıllar sonra tıpkı basımı göstermektedir ki

İmrozluların bu ilk dergisi simgesel bir anlam taşımaktadır. *İmroz- Aylık Ansiklopedik Dergi*, bir zamanlar İmrozunu anlatırken İmrozlular için tarihsel ve kültürel süreklilik içerisinde önemli bir kaydı ve adımı ifade etmektedir.

Kaynakça

BCA /030/10/55/365/21

BCA /030/10/55/366/39

BCA/030/01/133/866/10

BCA/030/10/55/365/22

İmroz-Aylık Ansiklopedik Dergi 1947-1955 (Ιμβρος: Μηνιαίο εγκυκλοπαιδικό περιοδικό 1947-1955) (2005). Cilt I-II. Etairia Meletis Imbrou kai Tenedou.

Alexandris, Alexis (2012). "Türkiye'nin İmroz ve Bozcaada Politikası (1912-2012)". *İmroz Rumları*. (Der. Feryal Tansuğ). İstanbul: Heyamola Yayınları. s. 155-156.

Birkalan Gedik, Hande (2010). "İçiçedir Ötekilik Halleri: Festival ve Mit Arasında İmbros'da Hatırlamak ve Unutmak". *Folklor/Edebiyat*, C. 26, S. 62, s. 7-28.

Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanun. (1927).

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1151.pdf>
(erişim Tarihi: 18.10.2019)

Boutaras, Makis (2012). "İmroz'un Eğitim Serüveni". *İmroz Rumları-Gökçeada Üzerine*. (Der. Feryal Tansuğ). İstanbul: Heyamola Yayınları, s. 110-150.

Boutaras, Makis (2013). *η Εκπαίδευση στην Ίμβρο*. Atina: İmrozlular Derneği.

Boym, Svetlana (2009). *Nostaljinin Geleceği*. (Çev. Ferit Burak). Aydar. İstanbul: Metis Yayınevi.

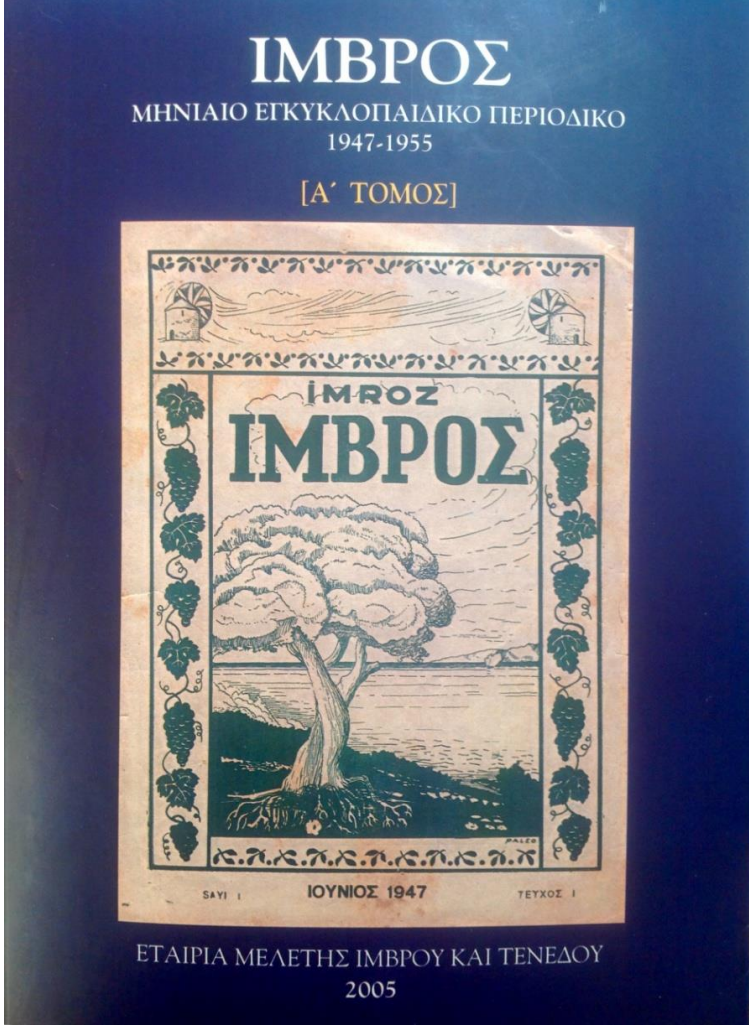
Çağaptay, Suna (2012). "Bir Adanın Arada Kalmışlığının Öyküsü. İmroz'un Osmanlı Öncesine Bakış". *İmroz Rumları-Gökçeada Üzerine*. (Der. Feryal Tansuğ). İstanbul: Heyamola Yayınları, s. 34-49.

- Çapa, Mesut (2017). “Lozan Antlaşması’ndan Sonra (1923-1928) İmroz (Gökçeada) ve Bozcaada’da Türk Egemenliğinin Yeniden Kurulması: Adalar Hakkında Bir Rapor”. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, S. 22, s. 91-108.
- Demirözü, Damla (2007). *Savaştan Barışa Giden Yol: Atatürk-Venizelos Dönemi Türkiye-Yunanistan İlişkileri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Gezon, Lisa ve Conrad Kottak (2016). *Kültür*. (Çev. Akile Gürsoy vd.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karas, Meliton (2012). “İmroz’da Dinî Hayat ve Kiliseler”. *İmroz Rumları- Gökçeada Üzerine*. (Çev. Maro Mavropoulou). İstanbul: Heyamola Yayınları, s. 50-79.
- Keleio Rousou Georgiou (1955). “Ένα ταξίδι στο Νησί (Ada’ya Bir Seyahat)”. *İmroz*. Yıl: 5, S. 55 (Aralık), s. 81.
- Kseinos, Giorgos (2005). “Εισαγωγή (Sunuş)”. *İmroz-Aylık Ansiklopedik Dergi (1947-1955)*. Tıpkı Basım, Cilt 1. s. İy’-χ’.
- Lozan Barış Konferansı: Tutanaklar-Belgeler* (2001). (Çev. Seha L. Meray). Birinci Takım, Cilt I, Kitap I, İkinci Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s. 99-113.
- Macar, Elçin (2014). “İmroz ve Bozcaada’nın Türkiye’ye Bırakılması ve 1928 Tarihli Bir Rapor”. *Suriçi’nde Bir Yaşam-Toktamış Ateş’e Armağan*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 369-378.
- Morris, Brain (2004). *Din Üzerine Antropolojik İncelemeler- Bir Giriş Metni*. (Çev. Tayfun Atay). Ankara: İmge Kitabevi.
- Mustoksidis, Andreas ve Kutlumuşlu Batholomeos (2010), *İmroz Tarihi Üzerine Bir İnceleme/Ιστορικό Υπόμνημα για την Ιμβρο/ A Historical Memorandum Concerning the Island of Imbros*. İstanbul: Gökçeada-İmroz Koruma Yardımlaşma Geliştirme ve Yaşatma Derneği Yayını.
- Özözen Kahraman, Selver (2005). “Gökçeada’da Göçlerin Nüfus Gelişimi ve Değişimi Üzerine Etkileri”. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, C. 3, S. 2, s. 39-53.

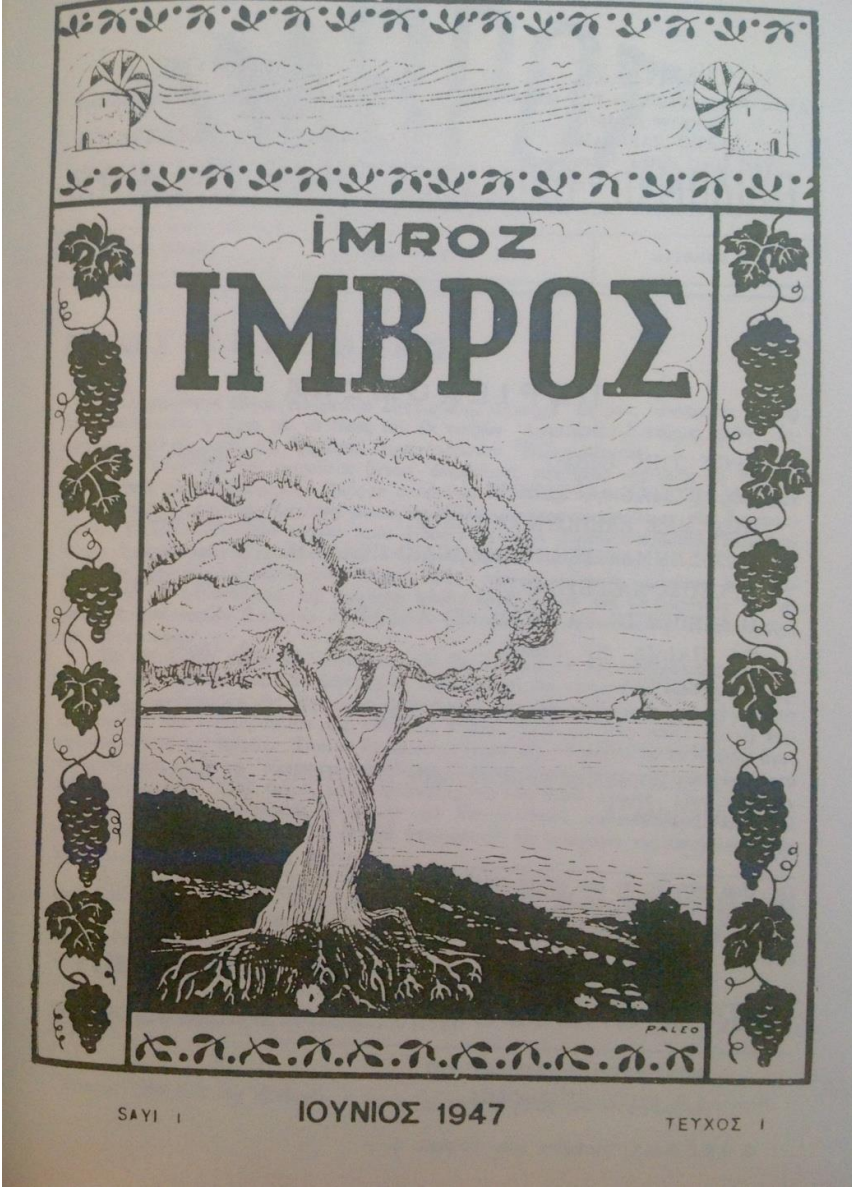
- Su, Süreyya (2003). "Ortodoksi-Heterodoksi". *Antropoloji Sözlüğü*, (Ed. Kudret Emiroğlu, Suavi Aydın). Ankara: Bilim ve Sanat, s. 646-648.
- Tağmat, Çağla Derya (2016). *Açlık: İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Yunanistan'a Yardımları*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Tansuğ, Feryal (2012) "Osmanlı İdaresinde Bir Rum Adası: On Dokuzuncu Yüzyıl Ortalarında İmroz". *İmroz Rumları-Gökçeada Üzerine*. (Der. Feryal Tansuğ). İstanbul: Heyamola Yayınları, s. 80-109.
- Tsimouris, Giorgos (2008). *İμβριοι- Φυγάδες απ'τον τόπο μας όμηροι στην πατρίδα*. Atina: Ellinika Gramata.
- Xristoforidis, Kostas (2013). Ο Αύγουστος της Ίμβρου (İmroz'un Ağustos) *Ρωμαίικο Ημερολόγιο 2013*. İstanbul: İstos Yayınevi, s. 319-330.
- İμβριώτικα Παναγύρια-Ξυλοφορτώματα μετά... Μουσικής (İmroz Panayırları- Dayak sonra... Müzik) (1951). *İmroz*. S. 51-52, s. 37-38.
- Τα Κόκκινα Αυγά του Πάσχα (*Paskalya'nın Kırmızı Yumurtaları*) (1951). *İmroz*. S. 46-47-48, 177-178.
- Η επίσκεψις του Εξοχ. Πρόεδρου της Δημοκρατίας στην Ίμβρο (Cumhurbaşkanının İmroz'u Ziyareti) (1951). *İmroz*. S. 51-52, s. 26.
- Τα Κορίτσια Μας στην Πόλη (İstanbul'daki Kızlarımız) (1949). *İmroz*. S. 28, s. 79.

Ekler

Ek 1: İmroz Dergisinin Tıpkı Basım Kapağı

Ek 2: İmroz Dergisinin ilk sayısı

Ek 3: Celal Bayar'ın Cumhurbaşkanı seçilmesine dair dergideki haber (Sayı: 34-35-36/ 1950)

Ο ΝΕΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑ-
ΤΙΑΣ ΜΑΣ

ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΣ
Κ. Κ.
ΤΖΕΛΑΛ
ΜΠΑΓΙΑΡ

Αι Βουλευτικά έκλογα τής 14ης Μαΐου έδωσαν περιφανή νίκη εις τὸ Δημοκρατικὸν Κόμμα, Ἰβρυντῆς καὶ Ἀρχηγὸς τοῦ ὁποῖου εἶναι ὁ Ἐξοχώτατος κ. CELAL BAYAR.

Τὴν ἐσπέραν τής 22ας Μαΐου, ἡμερομηνίαν ἱστορικὴν διὰ τὴν Δημοκρατίαν μας, μετ' ἱεροῦς ἐπευφημίας τής νέας Μεγάλης Ἐθνοσυνελεύσεως τής ἀγαπητῆς μας Πατρίδος, καὶ μετ' ἑξαίτων χαρῶν ὁλοκλήρου τοῦ Τουρκικοῦ Λαοῦ, Πρόεδρος τής Τουρκικῆς Δημοκρατίας ἐξελέγη ὁ Ἐξοχώτατος κ. CELAL BAYAR.

Στενὸς συνεργάτης τοῦ ΑΤΑΤÜRK, καὶ ὡς Πρωθυπουργὸς ὑπηρετήσας τὴν Χώραν ὄλιγα, εἶναι ἐνθερμὸς ὑπερασπιστῆς τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν καὶ ἑλευθεριῶν. Ἡ εὐ-

δόκιμος δρᾶσις αὐτοῦ κατὰ τὸ παρελθόν, ἀποτελεῖ ἐγγύησιν διὰ τὸ μέλλον.

Ἄμα τῆ ἐκλογῆ αὐτοῦ εἰς τὸ Ἀνώτατον τοῦτο Ἄξιωμα, παρητήθη τῆς ἀρχηγίας τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος.

Ἡ «ΙΜΒΡΟΣ», ἐπευφημοῦσα μετὰ τοῦ Ἰμβριακοῦ λαοῦ καὶ μετ' ὁλοκλήρου τοῦ εὐγενοῦς Τουρκικοῦ Ἔθνους τὴν ἀνοδοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπάτον τοῦτο ἀξίωμα, εὐχεται ὁλοψύχως πλήρη ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἀναληφθὲν μέγα καὶ ἐπίπονον πλὴν ὑψίστης σημασίας ἔργον τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου, καὶ συμμετέχει ὁλοψύχως εἰς τὴν γενικὴν χαρὰν ὅτι ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐνδόξου Τουρκικῆς Δημοκρατίας εὐρίσκειται Τέκνον ἄξιον τῆς Πατρίδος.

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ νέος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Ἐξοχώτατος κ. ΤΖΕΛΑΛ ΜΠΑΓΙΑΡ εἶναι 68 ἐτῶν. Ἐγενήθη τῷ 1884 εἰς τὸ χωριὸν Οὐρούρμα τῆς Κιου τοῦ νομοῦ Περσῆς. Ἐν νεότητι ἠλείκις ἠσχολήθη μετὰ τὴν πολιτικὴν, διαιτέλιος ἐνεργεῖν μέλος τοῦ κόμματος «Ἐνωσις καὶ Πρόοδος» μετὰ τὸν ἰσὺν Πατριάρχον Πέλερον ἐπίθ. καὶ κερδίζει ἰθὺς τὸν δυνάμειον καὶ ἔδρασαν εἰς τὰς περιφέρειας Ἀντιόχεια καὶ Περσῆς. Ἐχρημάτισε Βουλευτῆς Πρόεδρος εἰς τὴν Ὀφθαλμοκτικὴν Βουλὴν, ἀπὸ δὲ 1920 μέχρι τῶν τελευταίων ἐκλογῶν ἐξελέγετο συνεχῶς βουλευτῆς.

Διέτριψε κερδίζων ὡς οἰκονομολόγος. Διετέλεσε κατὰ σειράν Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, Ἀντιπροέδρος Ἀνωκοινοβουλίου καὶ Ἐπιτετιμολογ, Γ. Διευθυντῆς τῆς τοῦδε γερθεῖσης Τραπεζῆς Ἑργασίας, Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, δις Πρωθυπουργὸς 1937 καὶ 1939, δευτέρου παρητήθη παρρημίαν βουλευτῆς μέχρι τοῦ 1946, δευτέρου ἴδρουσε τὸ Δημοκρατικὸν Κόμμα. Ὡς Πρωθυπουργὸς ἐπισκέψθη καὶ τὴν γαίτονα Ἑλλάδα.

Φίλος στενὸς καὶ συνεργάτης πολιτικῶν τοῦ Ἰσῦν, ὁ νέος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας μας ἔχει περὶ σφίρει πολλὰ καὶ πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Χώραν

Ek 4: Cumhuriyetin Kuruluş yıldönümünün kutlanması (Sayı: 40-41/2950)

İMΒΡΟΖΑ
Ανταίο Εγκυκλοπαιδικό
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1960	ΑΡΙΘΜΟΣ 40-41
--------------	------------------------------	---------------

Η 29η Οκτωβρίου είναι η επέτειος της ίδρύσεως της Τουρκικής Δημοκρατίας, ή αλλιώς ιδρύθη την 29ην Οκτωβρίου 1923 από τόν Μέγαν Αϊώνιον Άρχηγόν της

είναι όχι μόνον άξιος Κυβερνήτης αλλά και βαθύτατα εμπειτισμένος από πραγματικών δημοκρατικών πνεύμα Έχει καταγωγή πολ-λά μέσα άνήκοντα εις την προσωπικήν ύπη-

Ο Αϊώνιος Άρχηγός **ΚΕΜΑΛ ΑΤΑΤΟΥΡΚ**
Ίδρυτής της Τουρκικής Δημοκρατίας
και θεμελιωτής της νέας Τουρκίας
Τουρκικής Πατρίδος **ΚΕΜΑΛ ΑΤΑΤΟΥΡΚ**,
αΐοντον Πρόεδρον της Τουρκικής Δημοκρα-
τίας.
Στενός συνεργάτης και άξιος διάδοχος
του πρώτου Προέδρου της Τουρκικής Δημο-
κρατίας είναι ο σημερινός λαοφιλής Πρόεδρος
Εξοχώτατος **ΤΖΕΛΑΛ ΜΠΑΓΙΑΡ**, άρχι-
γός του Δημοκρατικού Κόμματος.
Ο Έξοχώτατος **ΤΖΕΛΑΛ ΜΠΑΓΙΑΡ**

Ο Έξοχώτατος Πρόεδρος της Τουρκικής Δημο-
κρατίας **ΤΖΕΛΑΛ ΜΠΑΓΙΑΡ** άξιος διάδοχος
του Αϊώνιου Άρχηγού
ρεσίαν του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα-
λαμηγούς, ιδιαίτερας άμειστοιχίας κτλ. κτλ.
και δέν επέτρεψε να είναι άνηρημένη ή ει-
κών Του εις τά Κυβερνητικά Γραφεία. Βρί-
σκειται όμως μέσα στις καρδιές όλων μας ή
εύγενής μορφή του δημοφιλεστάτου Προέ-
δρου της Δημοκρατίας μας.
Γι' αυτό έφέτος θα έορτασθή με παλ-
λαϊκή χαρά και με πάνδημο ένθουσιασμό σ'
όλη την άγαπητή μας Χώρα Τουρκία ή
Έορτή της Δημοκρατίας.
Ζήτω ή Τουρκική Δημοκρατία!
Ζήτω ο Πρόεδρος Τζελάλ Μπαγιάρ!